

NAUJIENLAIŠKIS

2025 m. rugsėjis, Nr. 4

Artėjantys renginiai

[Rugsėjo 29 – spalio 3 d.](#)
[BIG DATA FROM](#)
[SPACE 2025](#)
[konferencija, Ryga](#)

[Spalio 3 d. konferencija](#)
[Šiauliuose „Valstybės](#)
[vaidmens raida XXI](#)
[amžiuje: tautinis ir](#)
[tarptautinis kontekstas:](#)
[Duomenys ir jų](#)
[poveikis: įrodymais](#)
[grįstos politikos](#)
[formavimas sumaniems](#)
[ir tvariems regionams](#)
[vystyti.“](#)

[Lapkričio 25-26 d.](#)
[Inovacijų konferencija](#)
[Kopenhagoje, Danijoje](#)

Lietuvos mokslo
forumas.
Konkurencinga ir
kurianti Lietuva
2025-10-15 | LMT

Vilniaus mokslo
diplomatijos forumas
2025
2025-10-16 | LMT

Baltijos šalių TTO tinklo
susitikimas 2025 m.
2025-10-16 | LMT

Atverkime technologijų
mainus |
2025-10-17 | FTMC

MIP tinklas - apie mokslą ir inovacijas

Vasaros darbai sėkmingai užbaigti, o rudens sezoną pasitinkame su naujais iššūkiais ir galimybėmis. Nors kai kurių projektų ateitis dar neaiški, tęsiame dialogą ir ieškome būdų užtikrinti tęstinumą. 2025 m. mokslo ir inovacijų srityje numatomi reikšmingi pokyčiai, skatinantys atvirumą ir tarptautiškumą. Kviečiame išlikti įsitraukusiems ir prisidėti idėjomis bei iniciatyvomis, aktyviai dalyvauti, dalintis idėjomis ir kurti ateitį kartu, nes būtent dabar formuojame kryptį, kuria judėsime artimiausiais metais.

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo vadovė Salomėja Vanagienė

Lietuvos mokslo ir inovacijų patarėjai LAMMC eksperimentiniuose laukuose

Mokslo patarėjai lakės LAMMC

Parengė Ernesta Platūkytė

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas lankės Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centre (LAMMC) - vienoje svarbiausių mokslinių institucijų Lietuvoje, vykdančioje fundamentinius ir taikomuosius tyrimus žemės ūkio, miškininkystės bei aplinkosaugos srityse.

Vizito metu patarėjai turėjo galimybę išsamiai susipažinti su centro veikla ir iš arti pamatyti, kaip moksliniai tyrimai prisideda prie inovacijų kūrimo, o inovacijos – prie tvaresnės visuomenės formavimo. Ypatingą įspūdį paliko augalų genetikos, fiziologijos ir biotechnologijų laboratorijų veikla, lauko eksperimentai bei galimybė išbandyti LAMMC sukurtus produktus. Tai puikus pavyzdys, kaip mokslo ir gamtos dermė gali atverti naujas

galimybes. Gamta – tai neprilygstamo intelekto ir evoliucijos procesas, kurio principų supratimas leidžia kurti sprendimus, naudingus tiek žmogui, tiek aplinkai. Dėkojame LAMMC komandai už šiltą priėmimą, pasidalintas žinias ir prasmingas diskusijas

Konferencija „S4P Practice in Baltics“

Parengė Salomėja Vanagienė

Birželio 12-13 d. Taline vyko „S4P Practice in Baltics“ konferencija, kurioje susitiko mokslo ir politikos ekspertai iš Baltijos šalių ir ekspertai už jų ribų.

Šis renginys subūrė Lietuvos ir Estijos mokslo patarėjus, bei atstovus iš Ispanijos, Jungtinės karalystės, Suomijos dalintis žiniomis, skatinti tarptautinį bendradarbiavimą ir stiprinti mokslo patarimų sistemas.

Pagrindinės temos aptartos renginyje:

- *S4P ekosistema*: kas tai ir kaip kurti tvarią struktūrą?
- *Mokslo patarimų valdymas*: kaip sukurti veiksmingas sistemas su aiškiais atsakomybėmis ir vaidmenimis?
- *Tyrėjai sprendimų priėmime*: kaip įtraukti mokslininkus, kad jų įžvalgos veiksmingai formuotų politiką?

Patirtimi dalijosi:

- Andrew Kaye MBE iš Jungtinės Karalystės GO-Science kalbėjo apie tai, kaip moksliniai tyrimai daro įtaką politikos dokumentams, ir pasidalijo įžvalgomis apie Jungtinės Karalystės S4P sistemą.
- Lorenzo Melchor iš Ispanijos ONAC pristatė jų nacionalinę S4P sistemą.
- Iiris Koivulehto iš Suomijos mokslų akademijos aptarė Suomijos S4P ekosistemą ir pasidalijo į ateitį orientuotomis mokslo patarimų praktikomis.
- Liina Eek iš Estijos ETAG bei Salomėja Vanagienė iš Lietuvos mokslo tarybos pateikė savo šalių S4P sistemų apžvalgą.
- Andres Koppel, buvęs ETAG generalinis direktorius, pasidalijo praktiniais ekologiniais požiūriais į S4P ekosistemą.

- Tea Danilov, Prognozių centro vadovė, pristatė sėkmės istorijas ir iššūkius integruojant prognozes į politikos formavimą.

Renginyje taip pat buvo aptarta S4P ekosistemos transformacija bei būtinybė, kad moksliniai duomenys taptų svariais politikos įrodymais. Po pranešimų dalyviai turėjo praktinius užsiėmimus, kuriuos koordinavo Estijos mokslo taryba.

Tai buvo įkvepianti konferencija, atskleidusi esminį mokslo vaidmenį kuriant įrodymais grįstą politiką. Daugiau informacijos teiraukitės Mokslo ir inovacijų patarėjų Vyriausybės institucijose.

Konferencijos pranešėjai: Lorenzo Melchor (Ispanija), Karin Jaanson (Estija), Andrew Kaye (Jungtinė karalystė), Iiris Koivulehto (Suomija).

Mokslo ir inovacijų patarėja dalyvavo ekologinio ūkininkavimo forume Danijoje

Parengė Ugnė Dirdaitė

Rugpjūčio 18-19 d. Kopenhagoje vyko ekologinio ūkininkavimo forumas, sukviėtęs Europos ūkininkus, mokslininkus, politikus, verslo atstovus. Forume lankėsi mokslų ir inovacijų patarėja, vykdanči funkcijas Žemės ūkio ministerijoje Ugnė Dirdaitė. Forumas buvo vienas iš Danijos pirmininkavimo renginių.

Renginio metu buvo pristatyti 2030 m. Europos Sąjungos tikslai pasiekti 25% ekologinio ūkininkavimo ir ekologinės gamybos tiek žemės

ūkyje, tiek akvakultūroje. Mokslininkas iš Thünen Institute pasidalino įžvalgomis iš Europos horizonto „OrganicTargets4EU“ projekto. Atkreiptinas dėmesys, kad projekto metu išnagrinėti visų Europos Sąjungos šalių ekologinio ūkininkavimo veiksmų planai. Lietuva ir Graikija yra vienintelės Europos šalys, kurios neturi šių veiksmų planų. Pagrindinės mokslininko mintys: daug mokslinių tyrimų yra atlikta, kurie įrodo ekologinio ūkininkavimo naudą žmogaus, dirvožemio sveikatai, tačiau mokslininkai turėtų efektyviau komunikuoti mokslinių tyrimų įrodymus politikai, ūkininkams. Mokslininkas pasiūlė dalyviams išmokti išversti sudėtingą mokslinę kalbą į skirtingoms profesijoms suprantamą kalbą.

Forumo metu buvo pabrėžtos keletas žinučių: 1) esant dabartiniam žemės ūkio intensyvumui ir pesticidų naudojimui derlingas dirvožemis, tinkamas daržovių auginimui, Europoje gali išlikti tik dar 60 metų. Po to dirvožemis taps nebenaudojamas, 2) kadangi subsidijos ūkininkams yra mokamos iš mokesčių mokėtojų pinigų, teigiama, kad ekologiškas ir sveikas maistas turėtų tapti žmonių teise, o ne privilegija. Todėl siūloma, kad valstybės subsidijuojamas maistas pirmiausia būtų skirtas vietos gyventojams išmaitinti, taip užtikrinant bendruomenės gerovę ir sveiką mitybą, 3) COVID-19 metu žmonės buvo pradėję daugiau vartoti ekologinio maisto, nes buvo skiriamas didesnis dėmesys sveikatai. Vėliau šis skaičius sumažėjo, 4) ekologinis maistas paprastai yra brangesnis už tradicinį dėl kelių priežasčių: jis gaminamas mažesniais kiekiais ir reikalauja daugiau darbo sąnaudų. Be to, ekologiniams produktams taikomi tokie patys mokesčiai kaip ir tradiciniam maistui, o tai dar labiau padidina jų kainą, 5) reikėtų nuo pat vaikystės pratinti vaikus valgyti ekologinį maistą, 6) ekologinis ūkininkavimas prisideda prie dirvožemio sveikatos ir struktūros gerinimo, taip pat mažina žalą vandens kokybei. Priešingai, intensyvus ūkininkavimas skatina dirvožemio rūgštėjimą, dykumėjimą, organinių medžiagų sumažėjimą dirvožemyje, dirvožemio užterštumą bei biologinės įvairovės nykimą.

Siekiant paskatinti ekologinio maisto vartojimą, buvo iškeltos kelios idėjos: siūloma stiprinti ekologinių ūkių kooperaciją, taikyti mažesnę PVM mokesčių ekologiniams produktams, o verslo

atstovai patvirtino, kad tai būtų lengvai įgyvendinama. Taip pat pabrėžta, kad svarbu subsidijuoti ekologišką maistą vaikams, vykdyti viešuosius pirkimus ir plačiai edukuoti visuomenę apie ekologinės produkcijos naudą. Be to, siūloma aiškiau ir lengviau atpažįstamai ženklinti ekologišką maistą, kad vartotojams būtų paprasčiau jį pasirinkti.

Po renginio buvo sukurtas politinis trumpraštis iš Europos horizonto „OrganicTargets4EU“ projekto ir juo pasidalinta su Žemės ūkio ministerija.

Akimirka iš ekologinio ūkininkavimo forumo Danijoje. Vaizdo įrašų dalinasi Europos Sąjungos Žemės ūkio komisaras C. Hansenas.

Kaip stipriname tiltus tarp mokslo ir politikos Europoje?

Parengė Salomėja Vanagienė

SAM („Scientific Advice Mechanism“) konferencija „Building Bridges: Shaping Europe’s Science-for-Policy Landscape“ įvyko 2025 m. gegužės 26-27 d. Vienoje, Austrijos mokslų akademijoje. Šiame renginyje mokslininkai, politikos formuotojai ir su politika susijusių organizacijų atstovai diskutavo apie moksliniais duomenimis grįstų patarimų panaudojimą politikos formavimui, institucijų tobulinimą ir gebėjimų ugdymą.

Ekspertai iš visos Europos diskutavo apie tai, kaip užtikrinti glaudesnę ir efektyvesnę bendradarbiavimą tarp mokslo ir politikos formuotojų. Pagrindinės konferencijos žinutės:

- Reikia stiprinti institucinius mokslo patarimų mechanizmus;
- Skatinti tarpdisciplininį bendradarbiavimą;
- Įtraukti jaunus mokslininkus į politikos formavimo procesus;

- Užtikrinti aiškia, prieinamą ir patikimą mokslo komunikaciją.

Panelinės diskusijos vizualas. Viena, gegužės 26 d.

Šiame renginyje dalyvavo Mokslo ir inovacijų patarėjų atstovai: Salomėja Vanagenė ir Erika Tauraitė-Kavai, kartu su ŠMSM atstovais. Salomėja Vanagenė panelinėje diskusijoje „Towards a stronger science-for policy ecosystem in Europe“ kartu su Austrijos, Čekijos ir Airijos atstovėmis pasidalino patirtimi iš Mutual Learning Exercise (MLE) projekto „Bridging the Gap between Science and Policy“, kuriuo buvo siekiama tobulinti žinių apsikeitimą, stiprinti mokslo patarimų sistemų efektyvumą ir didinti pasitikėjimą tarp mokslo ir politikos bendruomenių. Su rezultatais galite susipažinti [Europos Komisijos puslapyje](#).

Europa siekia sukurti vientisą ir veiksmingą mokslo-politikos ekosistemą, nes tik remiantis faktais galime priimti geresnius sprendimus!

[MLE rezultatai](#)

[Konferencijos įrašai](#)

Tarptautiniai viešojo valdymo srities moksliniai renginiai Slovakijoje

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. gegužės 20-24 d. Lietuvos mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo narės - Salomėja Vanagenė ir Vita Juknevičienė - dalyvavo

svarbiuose tarptautiniuose renginiuose Bratislavoje (Slovakijoje). Per šią savaitę vyko COST CoREX projekto dalyvių susitikimas, kuriame buvo analizuojamos Europos šalių praktikos vykdomosios valdžios trikampio srityje bei aptariamose naujausios mokslinių tyrimų kryptys, susijusios su mokslo ir politikos sąveika. Taip pat vyko NISPAcee tarptautinė mokslinė konferencija, kurioje buvo pristatyti ir diskutuoti naujausių viešojo valdymo sričių mokslinių tyrimų rezultatai. Abu renginiai buvo skirti naujausių mokslinių tyrimų viešojo administravimo srityje sklaidai, žinių mainams, ir patirties pasidalijimui, siekiant stiprinti mokslinį ir praktinį bendradarbiavimą.

Mokslo ir inovacijų patarėjos. Kairėje pusėje - S. Vanagenė, dešinėje - V. Juknevičienė.

„CoREx“ yra „COST Action“ projektas (CA22150), kuriame sukurtas visos Europos tyrėjų tinklas, tiriantis vykdomosios valdžios politikų, aukščiausių valstybės tarnautojų pozicijų ir patarėjų („vykdomosios valdžios trikampio“) santykius tarptautiniu mastu lyginamuoju požiūriu. Dalindamiesi žiniomis iš visų Europos regionų, „CoREx“ dalyviai kuria bendrą konceptualią ir metodologinę sistemą, apimančią skirtingus vykdomosios valdžios sistemos politizacijos aspektus, siekiant surinkti lyginamuosius duomenis ir gauti esmines įžvalgas apie visos Europos šalių praktikas. Vieną pagrindinių pranešimų „Executive Triangle in a highly unstable civil service system: Reflections of a practitioner“ skaitė Miroslav Beblavéh (viešosios politikos ekspertas, buvęs viceministras, parlamento narys, šiuo metu dėstantis Sciences Po and Hertie

valdymo mokykloje), kuriame pristatė Slovakijos valstybės tarnybos reformos eigą ir padarinius valstybės valdymui. Išklaudyta nemažai pranešimų apie kitų šalių vykdomosios valdžios trikampių praktikas, identifikuoti Europos valstybių valdžios institucinės sandaros ypatumai ir jų nulemti skirtumai šalių duomenyse. Taip pat diskusijos leido nustatyti būsimas tyrimų kryptis. Viena iš jų – ministerijų mokslo patarėjų grupės analizė. Nuspręsta atlikti lyginamąją analizę tose šalyse, kuriose jau yra institucionalizuoti mokslo ir inovacijų patarėjų tinklai – Didžioji Britanija, Estija, Lietuva ir Ispanija. Užmegzti kontaktai su tyrėjais, kurie atliks analizes tose valstybėse. Diskusijos atnešė naujų įžvalgų, skirtingų požiūrių ir vertingų kontaktų, kurie prisidės prie tolesnio viešojo valdymo tyrimų ir gerosios praktikos plėtojimo.

Kitas renginys – 33-oji NISPAcee tarptautinė konferencija, suteikusi platformą gilioms diskusijoms apie šiuolaikines viešojo valdymo institucijų galimybes reaguoti į sudėtingus ir kompleksinius iššūkius krizių ir turbulencijų laikotarpiu.

Konferencijos metu Salomėja Vanagienė ir Vita Juknevičienė pristatė parengtą mokslinį pranešimą „Integrating Anticipatory Governance and Evidence-Informed Policy Making in Frameworks for Governance in European States“. Šis pranešimas buvo skirstas pristatyti numatomojo valdymo ir įrodymais informuotos politikos formavimo integravimo į valdymo sistemą strategines, teisineis ir institucines prielaidas. Tyrime įtraukti tie Europos šalių atvejai, kur pataruoju metu buvo įdiegtos mokslo ir inovacijų patarėjų pareigybės: Estija (2015 m.), Lietuva (2023 m.) ir Ispanija (2024 m.). Tyrime nustatyta, kad kiekviena šalis naudoja skirtingas strategijas. Estijoje stiprus dėmesys skiriamas duomenų valdymui, technologinėms inovacijoms ir strateginiam numatymui, pabrėžiant stiprų įsipareigojimą modernizuoti valdymą naudojant sisteminius politikos analizės ir poveikio vertinimo metodus. Tai leidžia Estijai taikyti pro aktyvias strategijas, kurios padidina jos politikos formavimo procesų prisitaikymo galimybes. Lietuvoje daugiausiai dėmesio skiriama suinteresuotųjų šalių dalyvavimui, gebėjimų stiprinimui ir žinių vertinimui, kas rodo tikslingas pastangas skatinti įtraukumą viešosios politikos

formavimo ekosistemoje. Etikos standartų ir skaidrumo prioretizavimas sustiprina viešojo dialogo ir atsakomybės visuomenei svarbą. Dalyvavimo sprendimų priėmimo principas yra esminis veiksnys kuriant tvarų viešojo valdymo modelį, prisidedančių prie įvairių perspektyvų integravimo į viešąją politiką. Ispanijos sistemoje fiksuojama reikšminga pažanga integruojant mokslinę patariamąją informaciją į teisėkūros procesus. Skiriamas sistemingas dėmesys moksliniam vertinimui ir mokslo patarėjų pareigybių steigimui iliustruoja Ispanijos įsipareigojimą nuolatiniam valdymo tobulinimui ir įrodymų įtraukimui į sprendimų priėmimą.

Taip pat buvo dalyvauta įvairiose darbo grupėse, išklaudyta nemažai pranešimų apie naujausius mokslinius tyrimus įrodymais grįstos politikos formavimo, hibridinio valdymo atsiradimo, dirbtinio intelekto taikymo viešajame valdyme ir kt. srityse.

Dalyvavimas šioje konferencijoje suteikė ne tik galimybę pasidalinti mokslo ir inovacijų patarėjų patirtimis, bet ir įgyti vertingų mokslinių žinių ir sužinoti praktinių įžvalgų apie šiuolaikinio viešojo valdymo tendencijas krizių ir turbulencijų kontekste.

DI aktas - galimybė Lietuvai tapti inovacijų lydere

Parengė Salomėja Vanagienė

Mokslo ir inovacijų patarėjų tinklas rugpjūčio paskutinį penktadienį susitiko su kolegomis iš EIMIN, Inovacijų agentūros ir RTT, kur gyvai diskutavo apie vieną ambicingiausių Europos Sąjungos reguliavimo iniciatyvų - Dirbtinio intelekto aktą.

Susitikime pranešimus skaitė ekspertai:

- Virginija Baniūnienė (Skaitmeninių iniciatyvų valdymo skyriaus vyresnioji patarėja, EIMIN) pristatė pagrindines DI akto nuostatas ir artimiausius planus;
- Romanas Zontovičius (ICT Lab srities vadovas | Proveržio departamentas, Inovacijų agentūra) kalbėjo apie galimybes, kurias DI aktas atveria Lietuvai – nuo inovacijų „smėliadėžės“ iki verslui palankios aplinkos kūrimo;

- Kristina Mikoliunienė (Ryšių reguliavimo tarnybos tarybos narė) pasidalijo įžvalgomis apie rinkos priežiūrą ir balansą tarp reguliavimo bei bendradarbiavimo.

Diskusijos metu buvo aptarta, kaip Lietuva ruošiasi šio akto įgyvendinimui ir kokią įtaką jis turės nacionalinei DI ekosistemai, verslui bei inovacijų plėtrai. Šios diskusijos svarbios ne tik politikos formuotojams, bet ir verslui, akademinėi bendruomenei bei startuoliams, nes būtent dabar sprendžiama, kaip Lietuva išnaudos DI akto teikiamas galimybes. Dėkojame visiems dalyviams už įžvalgą ir bendradarbiavimą!

Norite prisidėti prie DI ekosistemos plėtros? Kreipkitės į pranešėjus ar MIP tinklo narius – kartu ieškome sprendimų, kaip tapti šios srities lyderiais.

MIP tinklo nariai su pranešėjais.

Nacionalinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų įveiklinimas politiniuose sprendimuose

Parengė Vita Juknevičienė

2025 m. birželio 5 d. Lietuvos mokslo taryba kartu su Europos socialinį tyrimą (EST) įgyvendinančia Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkų komanda pakvietė į renginį EST, GGP, SHARE, MIP - ar tai ir liks tik burtažodžiai? Nacionalinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų įveiklinimas politiniuose sprendimuose“.

Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodyje esančių socialinių mokslų tyrimų infrastruktūrų,

tokių, kaip Europos socialinis tyrimas (EST), Kartų ir lyčių programa (GPP) ir Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimas (SHARE) vienas iš pagrindinių tikslų yra rinkti duomenis, kurie padėtų suprasti galimą politinių sprendimų poveikį, parengti ir priimti įrodymais grįstus bei visuomenei priimtinausios viešosios politikos sprendimus.

EST Lietuvoje įgyvendinanti mokslininkų grupė iniciavo renginį, kuriame apie mokslu grįstų sprendimų priėmimo kultūros įveiklinimą viešajame sektoriuje diskutavo trijų nacionalinių socialinių mokslų tyrimų infrastruktūrų vadovai, mokslo ir inovacijų patarėjų tinklo nariai, valstybės valdymo institucijų, mokslo politiką formuojančių institucijų, mokslo įstaigų atstovai ir kiti susidomėję asmenys.

Renginio dalyvius pirmiausiai pasveikino Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas profesorius dr. Gintaras Valinčius, akcentuodamas, kad Lietuva siekia tapti visaverte Europos mokslo duomenų erdvės partnere, todėl patikimi, FAIR principus atitinkantys duomenys tampa ne tik šalies mokslo konkurencingumo pagrindu, bet ir įrodymais, reikalingais efektyviems viešosios politikos sprendimams priimti.

Susirinkusieji susipažino su mokslinių tyrimų infrastruktūromis (MTI) ir jų teikiamomis galimybėmis. Vytauto Didžiojo universiteto docentė dr. Aurelija Stelmokienė pristatė Europos socialinio tyrimo MTI. Europos socialinis tyrimas (EST) yra kas dvejus metus atliekama tarptautinė apklausa, jau įgyvendinta 40 Europos šalių. Pagrindiniai tyrimo tikslai yra trys: (1) stebėti ir interpretuoti besikeičiančias Europos visuomenių nuostatas ir vertybes bei analizuoti, kaip jos sąveikauja su kintančiomis Europos institucijomis, (2) kurti ir tobulinti pažangius tarptautinių apklausų atlikimo metodus Europoje ir pasaulyje, (3) sukurti Europos socialinių rodiklių kolekciją, apimančią ir nuostatų rodiklius. SHARE Lietuva – Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimo MTI pristatė Vilniaus universiteto profesorius dr. Antanas Kairys. Jis akcentavo, kad šis tyrimas yra inovatyvi, multidisciplininė, tarptautinė, tinklinė duomenų bazė, apimanti 28 Europos šalių ir Izraelio mikro duomenis sveikatos, socioekonominio statuso, socialinio ir šeimos tinklų srityse (sukaupta apie 140 tūkst. asmenų

duomenų, apie 530 tūkst. interviu). Su GGP LT – Gimstamumo ir šeimos tyrimo MTI supažindino Vytauto Didžiojo universiteto ir Lietuvos socialinių mokslų centro profesorė dr. Aušra Maslauskaitė. Gimstamumo ir šeimos tyrimas Lietuvoje yra sudėtinė tarptautinės mokslinių tyrimų programos GGP (angl. Generations and Gender Programme) dalis; jo metu renkami, tvarkomi ir daromi prieinami palyginamieji longitudinaliniai duomenys apie jaunimą, šeimas, santykius tarp kartų bei vyrų ir moterų gyvenimo kelią. Nuo 2000 metų daugiau nei 20 šalių Europoje, Azijoje ir Pietų Amerikoje prisijungė prie GGP duomenų rinkimo.

Buvo akcentuota, kad tiek Europos Sąjungoje, tiek ir Lietuvoje daug dėmesio skiriama duomenimis grįstai politikai formuoti. Siekdama mokslo, technologijų ir inovacijų srities (MTI) įtraukimo į viešąją politiką bei reformų įgyvendinimą, Vyriausybė yra įsteigusi mokslo ir inovacijų patarėjų (MIP) pareigybes, kurios atlieka žinių brokerių vaidmenį. Nuo 2023 m metus ministerijose ir Vyriausybės kanceliarijoje veikia MIP tinklas, kurio narių veikla orientuota į viešosios politikos sričių ir MTI pasiekimų stebėseną ir daromas analizės, taip siekiant užtikrinti rengiamų svarbiausių nacionalinių strateginių dokumentų kokybę.

Diskusijoje dalyvavo LMT Pirmininko pavaduotoja dr. Vaiva Priudokienė; VU profesorius dr. Antanas Kairys, VDU docentė dr. Ligita Šarkutė, VDU ir LSMC profesorė dr. Aušra Maslauskaitė, Mokslo ir inovacijų patarėjas Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijoje Lukas Stakėla, Mokslo ir inovacijų patarėja Krašto apsaugos ministerijoje dr. Simona Pūkienė, o diskusiją moderavo Mokslo ir inovacijų patarėja Vidaus reikalų ministerijoje dr. Vita Juknevičienė. Diskusijoje dalyvaujantys MTI atstovai įvardijo kad MTI taikoma metodologija ir etikos standartai bei tarptautinis kokybės užtikrinimo procesas yra svarbiausi užtikrinant, kad socialinių tyrimų duomenys būtų kokybiški, patikimi ir lengvai prieinami. Toliau diskutuota, ko reikia, kad mokslo ir MTI duomenys taptų įprasta dalimi politikoje ir sprendimų priėmimo procese. Įvardintas glaudus bendradarbiavimas, dialogas ir būtini žinių tarpininkai, kurie savo ministerijose nešėtų naujieną apie MTI teikiamas galimybes. Diskutuota ir su kitais renginyje dalyvaujančiaisiais apie MTI ateitį, tyrimus atliekančių mokslininkų

palaikymo poreikį, MTI vertinimo ir finansavimo aspektus.

Renginio metu susirinkusieji atsakė į klausimą „Ar ilgalaikių tyrimų duomenys gali tapti politikos sprendimų pagrindu?“ Atsakymas vienareikšmis: „TAIP – jei jie neliks tik „burtažodžiai“ politikos formuotojams. Todėl būtinas dialogu pagrįstas tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir aktyvi žinių brokerių veikla.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (V. Juknevičienė)

Mokslo ir inovacijų patarėjai. Iš kairės: S. Pūkienė, V. Juknevičienė, L. Stakėla.

Naujienos Sveikatos sektoriuje skatinant mokslą ir inovacijas

Parengė Lina Žiaukienė

Sėkmingai tęsia darbus Sveikatos apsaugos ministerijos (SAM) ir Lietuvos mokslo tarybos (LMT) sukurtas bendradarbiavimo formatas MISAM (Mokslas, Inovacijos SAM). Minėtame susitikimų formate dalyvauja pagrindinės šios srities mokslo ir studijų institucijos, universitetų ligoninės, susijusios ministerijos ir agentūros, priklausomai nuo svarstomų klausimų kviečiamos kitos valstybės, viešojo sektoriaus įstaigos bei kiti ekosistemos dalyviai.

Birželio 2 d. įvyko jau 6-asis MISAM susitikimas. Šį kartą buvo svarstoma labai aktuali pacientams

tema, skirta sveikatos paslaugų kokybės matavimo klausimams. Konferencijoje „Kaip mums sekasi matuoti sveikatos paslaugų kokybę?“ SAM, universitetų (MRU, LSMU), universitetų ligoninių (VUL SK, NVC, LSMUL KK, KUL) ir kitų gydymo įstaigų (RVUL), valstybės institucijų ir agentūrų (VLK, VDA ir kt.) atstovai pristatė Lietuvoje ir užsienyje taikomus kokybės valdymo ir stebėsenos modelius, diskutavo apie jų efektyvumą ir pritaikymo būdus. Kaip akcentavo konferencijos dalyviai, Lietuvoje sveikatos paslaugų kokybės rodiklių stebėseną ir vertinimą vyksta jau ne vieną dešimtmetį, teisės aktuose įtvirtinti net keli šimtai rodiklių, tačiau vis dar susiduriama su iššūkiais kaupiant, struktūruojant, analizuojant ir vertinant duomenis, užtikrinant efektyvų dalijimąsi duomenimis ir priimančiam duomenimis grįstus sprendimus.

Sprendžiant minėtus iššūkius, šiuo metu kuriamos švieslentės ir duomenų platformos, kurios padės tiksliau, objektyviau ir efektyviau vertinti gydymo įstaigų veiklos ir jų teikiamų paslaugų kokybę. Jau greitai visuose šalies gydymo įstaigų veiklos rodiklių duomenys suplauks į Valstybinės ligonių kasos kuriamą rodiklių švieslentę, kur veiklos rezultatai bus matomi tiek pačioms gydymo įstaigoms, tiek pacientams, tiek politikos formuotojams. Medicininių klasterių duomenų mainų ir stebėsenos platforma leis tvarkyti insulto, infarkto, onkologinių ligų, sunkių traumų bei kitų klasterių medicininius duomenis, kurie taps pagrindu efektyviems sprendimams paslaugų kokybei ir efektyvumui gerinti. Aiškiau matyti problemas ir ieškoti efektyvių sprendimų padės ir jau veikianti eilių švieslentė.

Konferencijos dalyviai džiaugėsi galimybėmis sužinoti daugiau apie vykstančius procesus ir projektus bei keistis informacija ir pasiteisinančiomis praktikomis su kitų institucijų kolegais ir socialiniais partneriais.

Kitą MISAM susitikimą planuojama skirti retų ligų temai. Inicijavę ir poreikį diskutuoti MISAM formate iškėlė Europos parlamento narys Vytenis Povilas Andriukaitis.

Toliau aktyviai plėtojami personalizuotos medicinos klausimai.

Lietuvos mokslo tarybos (LMT) Pirmininko sprendimu sudaryta darbo grupė, kurioje be kitų ekspertų, dalyvavo ir Sveikatos apsaugos viceministras Daniel Naumovas bei MIP Lina Žiaukienė, parengė paskirtinės programos „Personalizuota medicina - ilgesnei gyvenimo trukmei ir kokybiškesniam gyvenimui“ projektą, kuris šiuo metu svarstomas LMT valdymo organuose bei planuojamas teikti viešam svarstymui. Lėšos šiai paskirtinei programai gali būti planuojamos tik ją viešai apsvačius bei patvirtinus LMT nustatyta tvarka.

Tikimės, kad sėkmingai patvirtinus programą ir numčius atitinkamą finansavimą, pavyks nuo 2026 metų pradėti įgyvendinti svarbias priemones skirtas personalizuotos medicinos mokslo plėtrai bei pažangiems gydymo būdams ir technologijoms kurti.

Nuotrauka iš asmeninio archyvo (L. Žiaukienė)

Lietuvos ir Suomijos gynybos forumas - naujos partnerystės ir mokslo įsitraukimas

Parengė Simona Pūkienė

Rugsėjo pradžioje Helsinkyje įvykęs Lietuvos ir Suomijos gynybos forumas tapo reikšmingu žingsniu stiprinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą saugumo, inovacijų ir mokslo srityse. Renginys subūrė daugiau nei 350 dalyvių iš verslo, mokslo ir valdžios institucijų.

Forume aktyviai dalyvavo Mokslo ir inovacija patarėja ir Nacionalinis kontaktinis asmuo, kurie dalyvavo diskusijose apie kvantines technologijas, dvigubos paskirties inovacijas ir tarptautinį mokslinį bendradarbiavimą. Taip pat vyko vizitai į Suomijos technologijų centrus, tokius kaip

„ICEYE“, „Nokia“ ir „VTT“. Susitikimai atvėrė naujas galimybes bendriems tyrimams, o pasirašyti strateginiai susitarimai žymi svarbų žingsnį stiprinant Lietuvos mokslo potencialą gynybos ir saugumo kontekste.

[Detaliau.](#)

Mokslo ir inovacijų patarėja (MIP) Simona Pūkienė ir Nacionalinis kontaktinis asmuo (NCP) Deividas Petrulevičius

Užsienio mokslo politikos naujienos

Parengė Ugnė Dirdaitė

Tyrimas perspėja apie populizmo poveikį mokslui

Neseniai žurnale „Research policy“ buvo paskelbtas straipsnis, kuriame teigiama, kad Europoje kylantis populistinių ir antimokslinių partijų populiarumas kuria „baimės klimatą“ tarp mokslininkų. Pasak vieno iš straipsnio autorių, Andrés Rodríguez-Pose, dėl šios situacijos mažėja mokslinių tyrimų ir inovacijų. Jis perspėja, kad šie du reiškiniai: populizmas ir žemas inovacijų lygis yra glaudžiai susiję ir vienas kitą sustiprina. Autorius pabrėžia, jog didesnė parama ekstremalioms partijoms veda prie mažiau inovacijų, o tai savo ruožtu sukelia ekonominį nuosmukį. Dėl šios priežasties dar labiau sustiprėja nepasitenkinimas esama valdžia, o tai dar labiau skatina populistinių partijų įsigalėjimą.

Šaltinis:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048733325001362?via%3Dihub> [žiūrėta 2025-09-15]

Science Business: Komisija nepakankamai įgyvendina Draghi ataskaitą

Buvęs Europos Centrinio Banko vadovas Mario Draghi pabrėžė, kad jo parengtos ataskaitos išvados šiandien yra „dar svarbesnės“ nei anksčiau. Žurnalas „Science Business“ išanalizavo, kiek Europos Komisija per metus įgyvendino šios ataskaitos rekomendacijas. Jų analizė atskleidė, kad nors dalis siūlymų buvo priimti, daugelis svarbių raginimų liko neįgyvendinti arba buvo įgyvendinti tik iš dalies.

Šaltinis: <https://sciencebusiness.net/news/planning-fp10/draghi-report-one-year-what-has-changed> [žiūrėta 2025-09-15]

Kitos naujienos

Parengė Salomėja Vanagienė

Elgesys ir veiksminga politika

Ar kada pagalvojote, kad elgsenos įžvalgos (angl. *Behavioural Insights*, BI) gali prisidėti prie veiksmingesnės politikos kūrimo. Jos remiasi psichologijos, ekonomikos ir socialinių mokslų žiniomis, padedančiomis suprasti, kodėl žmonės elgiasi vienaip ar kitaip. Tradiciniai politikos sprendimai dažnai ignoruoja šiuos aspektus, todėl jų poveikis yra ribotas. BI leidžia pritaikyti priemones taip, kad jos atsižvelgtų į žmogaus elgesį ir sprendimų priėmimo būdus. Nedideli elgesio pokyčiai, pavyzdžiui, informacijos pateikimas paprastesniu būdu ar maisto etikečių pakeitimai, gali sukelti grandininę reakciją ir paskatinti platesnius pokyčius. BI taip pat padeda sujungti įvairias politikos priemones į vientisą sistemą, kad jos viena kitą papildytų, o ne prieštarautų. Toks požiūris sustiprina sprendimų veiksmingumą, ypač sprendžiant sudėtingas problemas, tokias kaip klimato kaita ar socialinė nelygybė. Be to, BI suteikia galimybę sudaryti elgsenos sistemų žemėlapius, kurie padeda nustatyti kliūtis bei tiksliau nukreipti intervencijas. Straipsnyje pabrėžiama, kad BI tikroji vertė atsiskleidžia tada, kai jos naudojamos ne pavieniams veiksams, o kaip dalis visos politikos kūrimo proceso. Taip galima užtikrinti tvaresnius ir ilgalaikius pokyčius visuomenėje.

Daugiau apie elgsenos įžvalgas sprendimų priėmimo Europos komisijos tyrime „Unlocking the full potential of behavioural insights for policy: From influencing individuals to shaping the system“:

https://knowledge4policy.ec.europa.eu/blog/unlocking-full-potential-behavioural-insights-policy-influencing-individuals-shaping-system_en [žiūrėta 2025-09-02]

Bendradarbiavimu grindžiamas politikos formavimas

Šiame pranešime nagrinėjama, **kaip viešojo administravimo institucijos gali skatinti veiksmingesnį bendradarbiavimą, sąmoningai formuodamos valstybės tarnautojų elgesį, įpročius ir mąstyseną.** Remiantis naujausiomis kognityvinių, elgsenos ir organizacinių mokslų įžvalgomis, jame pateikiama išsami bendradarbiavimo pagrindinių veiksnių ir jų panaudojimo apžvalga. Jis yra įrodymais pagrįstas kompasas, padedantis viešojo administravimo institucijoms išnaudoti bendradarbiavimo potencialą, kad būtų galima veiksmingai spręsti sudėtingas šių dienų politikos užduotis. Pagrindinės išvados suskirstytos į dvylika praktinių principų, kurie apibrėžia aiškią viziją, kaip veiksmingiau dirbti kartu.

Dokumentas:

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142780> [žiūrėta 2025-09-10]

Industrinės doktorantūros galimybės Lietuvoje

2025 m. atlikta industrinės doktorantūros koncepcijos peržiūra atskleidė, kad Lietuva vis dar atsilieka nuo ES vidurkio pagal inovacijų ekosistemos efektyvumą ir verslo investicijas į mokslinius tyrimus bei eksperimentinę plėtrą. Nustatyta, jog technologijų sektoriai, tokie kaip biotechnologijos, IRT ir pažangiosios gamybos sritys, turi didžiausią potencialą kurti darbo vietas tyrėjams ir skatinti produktyvumą. Tačiau tyrėjų skaičius verslo sektoriuje išlieka vienas mažiausių ES, o tai rodo būtinybę stiprinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą. Peržiūros rezultatai pabrėžia industrinės doktorantūros svarbą kaip priemonę, galinčią padėti spręsti šiuos iššūkius ir skatinti aukštos kvalifikacijos specialistų rengimą.

Šaltinis: <https://kurkl.lt/projektai/industrines-doktoranturos-koncepcijos-lietuvoje-perziura> [žiūrėta 2025-09-12]

Ekspertinė samprata

Olandijos patariamoji taryba WRR siūlo išplėsti ekspertizės sampratą, neapsiribojant vien dalykine kompetencija. Ji išskiria kelis ekspertizės tipus: srities, procesų, įgyvendinimo ir patirties pagrindu susiformavusių „tyliąją“ ekspertizę. Šių formų derinys ir pusiausvyra yra esminiai veiksmingam sprendimų priėmimui. WRR sukurta vertinimo sistema galėtų būti taikoma ir kitų šalių vyriausybėse, siekiant mokytis iš gerosios praktikos ir klaidų.

Šaltinis olandų kalba:

<https://www.wrr.nl/adviesprojecten/de-deskundige-overheid> [žiūrėta 2025-09-15]

Parengtas gidas

Europos mokslinių tyrimų vykdomosios agentūra (European Research Executive Agency) parengė leidinį „Sharing Scientific Evidence with Policymakers“, kuris yra praktinis gidas, skirtas ES finansuojamiems mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams. Jo tikslas – padėti tyrėjams efektyviai dalintis moksliniais įrodymais su politikos formuotojais, kad sprendimai būtų pagrįsti patikimais duomenimis.

Leidinyje pateikiamos strategijos, kaip pritaikyti tyrimų rezultatus politikos poreikiams, patarimus dėl komunikacijos formų (pvz., politikos santraukos, vizualizacijos, renginiai) ir paaiškina, kodėl svarbu laiku ir tinkamai įtraukti politikos atstovus. Tai vadinamas „starter kit“, kuris padeda projektams didinti poveikį visuomenei, užtikrinant, kad mokslas prisidėtų prie sprendimų dėl klimato kaitos, sveikatos, inovacijų ir kitų sričių.

Dokumentas:

https://rea.ec.europa.eu/publications/sharing-scientific-evidence-policymakers-0_en [žiūrėta 2025-09-17]